

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — पद पाठः

पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः

चितीनां निरूपणं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

उ॒थ्स॒न्नय॒ज्ञ इत्यु॒थ्स॒न्न—य॒ज्ञः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । किम् । वा । अ॒ह । ए॒तस्य॑ । क्रि॒यते॑ ।
किम् । वा । न । यत् । वै । य॒ज्ञस्य॑ । क्रि॒यमा॑णस्य । अ॒न्तर्य॑न्तीत्यन्तः—य॒न्ति । पू॒र्यति॑ । वै ।
अ॒स्य । तत् । आ॒श्विनीः । उपे॒ति । द॒धाति॑ । अ॒श्विनौ॑ । वै । दे॒वाना॑म् । भि॒षजौ॑ । ता॒भ्याम् । ए॒व ।
अ॒स्मै । भे॒षज॑म् । क॒रोति॑ । प॒ञ्च । उपे॒ति । द॒धाति॑ । पा॒ङ्कः । य॒ज्ञः । या॒वान् । ए॒व । य॒ज्ञः । तस्मै॑ ।
भे॒षज॑म् । क॒रोति॑ । ऋ॒तव्याः॑ । उपे॒ति । द॒धाति॑ । ऋ॒तूना॑म् । कृ॒स्यै॑ । १ (५०) ॥ [१] ॥ प॒ञ्च ।
उपे॒ति । द॒धाति॑ । प॒ञ्च । वै । ऋ॒तवः॑ । या॒वन्तः॑ । ए॒व । ऋ॒तवः॑ । ता॒न् । क॒ल्पय॑ति । स॒मान॑प्रभृ-
तय॑ इति॑ स॒मान—प्र॒भृत॑यः । भ॒वन्ति॑ । स॒मानो॑र्द॒र्का इति॑ स॒मान—उ॒र्काः । तस्मा॑त् । स॒मानाः॑ ।
ऋ॒तवः॑ । ए॒केन॑ । प॒देन॑ । व्या॒वर्त॑न्त इति॑ वि—आ॒वर्त॑न्ते । तस्मा॑त् । ऋ॒तवः॑ । व्या॒वर्त॑न्त इति॑
वि—आ॒वर्त॑न्ते । प्रा॒णभृ॑त इति॑ प्रा॒ण—भृ॑तः । उपे॒ति । द॒धाति॑ । ऋ॒तुषु॑ । ए॒व । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र—
अ॒नान् । द॒धाति॑ । तस्मा॑त् । स॒मानाः॑ । स॒न्तः । ऋ॒तवः॑ । न । जी॒र्यन्ति॑ । अथो॑ इति॑ । प्रेति॑ ।
ज॒नय॑ति । ए॒व । ए॒नान् । ए॒षः । वै । वा॒युः । यत् । प्रा॒ण इति॑ प्र—अ॒नः । यत् । ऋ॒तव्याः॑ । उप-
धा॒येत्यु॑प—धा॒य । प्रा॒णभृ॑त इति॑ प्रा॒ण—भृ॑तः । २ (५०) ॥ [२] ॥ उप॒दधा॑तीत्यु॑प—द॒धाति॑ ।
तस्मा॑त् । सर्वा॑न् । ऋ॒तून् । अ॒न्विति॑ । वा॒युः । एति॑ । व॒रीव॑ति । वृ॒ष्टि॒सनी॑रिति॑ वृ॒ष्टि—स॒नीः ।
उपे॒ति । द॒धाति॑ । वृ॒ष्टिम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । यत् । ए॒क॒धेत्ये॑क—धा । उप॒द॒ध्यादि॑त्यु॑प—
द॒ध्यात् । ए॒कम् । ऋ॒तुम् । व॒रु॒षेत् । अ॒नु॒परि॒हार॒मित्य॑नु—परि॒हार॑म् । सा॒दय॑ति । तस्मा॑त् ।

सर्वान्। ऋतून्। वरुषति। यत्। प्राणभृत इति प्राण—भृतः। उपधायेत्युप—धाय। वृष्टिसनी-
रिति वृष्टि—सनीः। उपदधातीत्युप—दधाति। तस्मात्। वायुप्रच्युतेति वायु—प्रच्युता। दिवः।
वृष्टिः। ईर्ते। पशवः। वै। वयस्याः। नानामनस इति नाना—मनसः। खलु। वै। पशवः।
नानाव्रता इति नाना—व्रताः। ते। अपः। एव। अभीति। समनस इति स—मनसः। ३ (५०)
॥ [३] ॥ यम्। कामयेत। अपशुः। स्यात्। इति। वयस्याः। तस्य। उपधायेत्युप—धाय।
अपस्याः। उपेति। दद्ध्यात्। असंज्ञानमित्यसं—ज्ञानम्। एव। अस्मै। पशुभिरिति पशु—
भिः। करोति। अपशुः। एव। भवति। यम्। कामयेत। पशुमानिति पशु—मान्। स्यात्। इति।
अपस्याः। तस्य। उपधायेत्युप—धाय। वयस्याः। उपेति। दद्ध्यात्। संज्ञानमिति सं—ज्ञानम्।
एव। अस्मै। पशुभिरिति पशु—भिः। करोति। पशुमानिति पशु—मान्। एव। भवति। चतस्रः।
पुरस्तात्। उपेति। दधाति। तस्मात्। चत्वारिं। चख्षुषः। रूपाणि। द्वे इति। शुक्ले इति।
द्वे इति। कृष्णे इति। ४ (५०) ॥ [४] ॥ मूर्द्धन्वतीरिति मूर्द्धन्—वतीः। भवन्ति। तस्मात्।
पुरस्तात्। मूर्द्धा। पञ्च। दख्षिणायाम्। श्रोण्याम्। उपेति। दधाति। पञ्च। उत्तरस्यामित्युत्—
तरस्याम्। तस्मात्। पश्चात्। वर्षीयान्। पुरस्तात्प्रवण इति पुरस्तात्—प्रवणः। पशुः। बस्तः।
वयः। इति। दख्षिणे। अश्वे। उपेति। दधाति। वृष्णिः। वयः। इति। उत्तर इत्युत्—तरे।
अश्वौ। एव। प्रतीति। दधाति। व्याघ्रः। वयः। इति। दख्षिणे। पख्खे। उपेति। दधाति।
सिंहः। वयः। इति। उत्तर इत्युत्—तरे। पख्ख्यौ। एव। वीर्यम्। दधाति। पुरुषः। वयः।
इति। मद्ध्ये। तस्मात्। पुरुषः। पशूनाम्। अधिपतिरित्यधि—पतिः ॥ [५] ॥

(कृष्ट्या उपधाय प्राणभृतःसमनसःकृष्णपुरुषो वय इति पञ्च च)

॥ १ ॥

इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी। अव्यथमानाम्। इति। स्वयमातृणामिति स्वयं—आतृणाम्।
उपेति। दधाति। इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि—भ्याम्। वै। इमौ। लोकौ। विधृताविति वि—धृतौ।
अनयोः। लोकयोः। विधृत्या इति वि—धृत्यै। अधृता। इव। वै। एषा। यत्। मद्ध्यमा। चितिः।
अन्तरिखम्। इव। वै। एषा। इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी। इति। आह। इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी।
वै। देवानाम्। ओजोभृतावित्योजः—भृतौ। ओजसा। एव। एनाम्। अन्तरिखे। चिनुते।

धृत्यै॑। स्वयमा॑तृणामिति॑ स्वयं—आ॒तृणाम्। उपेति॑। द॒धाति॑। अ॒न्तरि॑ख्वम्। वै। स्वय-
मा॒तृणोति॑ स्वयं—आ॒तृणाम्। अ॒न्तरि॑ख्वम्। ए॒व। उपेति॑। ध॒त्ते। अ॒श्वम्। उपेति॑। ६ (५०)
॥ [६] ॥ घ्रा॒पय॑ति। प्रा॒णमिति॑ प्र—अ॒नम्। ए॒व। अ॒स्याम्। द॒धाति॑। अथो॑ इति॑। प्रा॒जाप॑त्य
इति॑ प्रा॒जा—प॒त्यः। वै। अ॒श्वः। प्र॒जाप॑तिनेति॑ प्र॒जा—प॒तिना॑। ए॒व। अ॒ग्निम्। चि॒नुते॑। स्वय-
मा॒तृणोति॑ स्वयं—आ॒तृणाम्। भ॒वति॑। प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र—अ॒नाना॑म्। उ॒त्सृ॑ष्ट्य इत्यु॒त्—सृ॑ष्ट्यै।
अथो॑ इति॑। सु॒वर्ग॑स्येति॑ सु॒वः—ग॒स्य। लो॒कस्य॑। अ॒नुख्या॑त्या इत्यनु॒—ख्या॑त्यै। दे॒वाना॑म्। वै।
सु॒वर्ग॑मिति॑ सु॒वः—ग॒म्। लो॒कम्। य॒ताम्। दि॒शः। स॒मिति॑। अ॒ह्वीय॑न्त। ते। ए॒ताः। दि॒श्याः।
अ॒पश्य॑न्। ताः। उपेति॑। अ॒द॒धत्। ताभिः॑। वै। ते। दि॒शः। अ॒दृ॒हन्। यत्। दि॒श्याः। उ॒प-
द॒धातीत्यु॑प—द॒धाति॑। दि॒शाम्। वि॒धृत्या॑ इति॑ वि—धृत्यै॑। द॒श। प्रा॒णभृ॑त् इति॑ प्रा॒ण—भृ॑त्।
पु॒रस्ता॑त्। उपेति॑। ७ (५०) ॥ [७] ॥ द॒धाति॑। न॒व। वै। पु॒रुषे॑। प्रा॒णा इति॑ प्र—अ॒नाः।
नाभिः॑। द॒शमी॑। प्रा॒णानिति॑ प्र—अ॒नान्। ए॒व। पु॒रस्ता॑त्। ध॒त्ते। तस्मा॑त्। पु॒रस्ता॑त्। प्रा॒णा
इति॑ प्र—अ॒नाः। ज्योति॑ष्मतीम्। उ॒त्तमा॑मित्यु॒त्—त॒माम्। उपेति॑। द॒धाति॑। तस्मा॑त्। प्रा॒णा-
नामिति॑ प्र—अ॒नाना॑म्। वाक्। ज्योतिः॑। उ॒त्तमे॑त्यु॒त्—त॒मा। द॒श। उपेति॑। द॒धाति॑। द॒शा-
ख्वरे॑ति॒ द॒श—अ॒ख्वरा॑। वि॒राडिति॑ वि—राट्। वि॒राडिति॑ वि—राट्। छ॒न्द॒साम्। ज्योतिः॑।
ज्योतिः॑। ए॒व। पु॒रस्ता॑त्। ध॒त्ते। तस्मा॑त्। पु॒रस्ता॑त्। ज्योतिः॑। उपेति॑। आ॒स्महे॑। छ॒न्दा॑श्सि।
प॒शुषु॑। आ॒जिम्। अ॒युः। तान्। बृ॒हती॑। उ॒दिति॑। अ॒जय॑त्। तस्मा॑त्। बा॒रू॒हताः॑। ८ (५०)
॥ [८] ॥ प॒शवः॑। उ॒च्यन्ते॑। मा। छ॒न्दः॑। इति॑। द॒ख्विण॑तः। उपेति॑। द॒धाति॑। तस्मा॑त्।
द॒ख्विणा॑वृत् इति॑ द॒ख्विणा॑—आ॒वृत्तः॑। मा॒साः। पृ॒थि॒वी। छ॒न्दः॑। इति॑। प॒श्चात्। प्र॒तिष्ठि॑त्या
इति॑ प्र॒ति—स्थि॑त्यै। अ॒ग्निः। दे॒वता॑। इति॑। उ॒त्तर॑त् इत्यु॒त्—त॒रतः॑। ओ॒जः। वै। अ॒ग्निः।
ओ॒जः। ए॒व। उ॒त्तर॑त् इत्यु॒त्—त॒रतः॑। ध॒त्ते। तस्मा॑त्। उ॒त्तर॑तोभि॒प्रया॑यीत्यु॒त्तर॑तः—अ॒भिप्र॑-
या॒यी। ज॒यति॑। ष॒ड्विंश॑दिति॑ षट्—त्रिंशत्। स॒मिति॑। प॒द्यन्ते॑। ष॒ड्विंश॑दख्वरेति॑ ष॒ड्विंश॑त्—
अ॒ख्वरा॑। बृ॒हती॑। बा॒रू॒हताः॑। प॒शवः॑। बृ॒हत्या॑। ए॒व। अ॒स्मै। प॒शून्। अ॒वेति॑। रु॒न्धे। बृ॒हती॑।
छ॒न्द॒साम्। स्वा॒राज्य॑मिति॑ स्व—रा॒ज्यम्। प॒रीति॑। इ॒याय॑। य॒स्य। ए॒ताः। ९ (५०) ॥ [९] ॥
उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प—धी॒यन्ते॑। ग॒च्छति॑। स्वा॒राज्य॑मिति॑ स्व—रा॒ज्यम्। स॒प्त। वा॒ल॒खिल्या॑ इति॑

वालं—खिल्याः । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । सप्त । पश्चात् । सप्त । वै । शीरूषण्याः । प्राणा इति प्र—अनाः । द्वौ । अवाञ्चौ । प्राणानामिति प्र—अनानाम् । सवीर्यत्वायेति सवीर्य—त्वाय । मूर्द्धा । असि । राट् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यन्त्री । राट् । इति । पश्चात् । प्राणानिति प्र—अनान् । एव । अस्मै । समीचः । दधाति ॥ [१०] ॥

(अश्वमुप पुरस्तादुप बारहता एता श्वतुस्त्रिंशच्च)

॥ २ ॥

देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एताः । अरूष्णा-
यास्तोमीया इत्यरूष्णाया—स्तोमीयाः । अपश्यन्न । ताः । अन्यथा । अनूच्येत्यनु—उच्य ।
अन्यथा । उपेति । अदधत् । तत् । असुराः । न । अन्ववायन्नित्यनु—अवायन्न । ततः । देवाः ।
अभवन्न । परेति । असुराः । यत् । अरूष्णायास्तोमीया इत्यरूष्णाया—स्तोमीयाः । अन्यथा ।
अनूच्येत्यनु—उच्य । अन्यथा । उपदधातीत्युप—दधाति । भ्रातृव्याभिभूत्या इति भ्रातृव्य—
अभिभूत्यै । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । आशुः । त्रिवृदिति त्रि—वृत् ।
इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम् । वै । त्रिवृदिति त्रि—वृत् । ११
(५०) ॥ [११] ॥ यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । व्योमेति
वि—ओम् । सप्तदश इति सप्त—दशः । इति । दख्खिणतः । अन्नम् । वै । व्योमेति वि—ओम् ।
अन्नम् । सप्तदश इति सप्त—दशः । अन्नम् । एव । दख्खिणतः । धत्ते । तस्मात् । दख्खिणेन ।
अन्नम् । अद्यते । धरुणः । एकविंश इत्येक—विंशः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति—स्था ।
वै । एकविंश इत्येक—विंशः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै । भान्तः । पञ्चदश इति पञ्च—
दशः । इति । उत्तरत इत्युत्—तरतः । ओजः । वै । भान्तः । ओजः । पञ्चदश इति पञ्च—
दशः । ओजः । एव । उत्तरत इत्युत्—तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोभिप्रयायीत्युत्तरतः—
अभिप्रयायी । जयति । प्रतूर्तिरिति प्र—तूर्तिः । अष्टादश इत्यष्टा—दशः । इति । पुरस्तात् । १२
(५०) ॥ [१२] ॥ उपेति । दधाति । द्वौ । त्रिवृताविति त्रि—वृत्तौ । अभिपूर्वमित्यभि—पूर्वम् ।
यज्ञमुख इति यज्ञ—मुखे । वीति । यातयति । अभिवर्त इत्यभि—वर्तः । सविंश इति स—
विंशः । इति । दख्खिणतः । अन्नम् । वै । अभिवर्त इत्यभि—वर्तः । अन्नम् । सविंश इति

स—वि॒शः । अन्न॑म् । ए॒व । द॒खि॒णतः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । द॒खि॒णेन । अन्न॑म् । अ॒द्यते॒ । वर्चः॑ ।
 द्वावि॒शः । इति॑ । प॒श्चात् । यत् । वि॒शतिः । द्वे इति॑ । तेन॑ । वि॒राजा॒विति॑ वि—राजौ॑ । यत् । द्वे
 इति॑ । प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति—स्था । तेन॑ । वि॒राजो॒रिति॑ वि—राजौः । ए॒व । अ॒भिपूर्व॑मित्य॒भि—पूर्व॑म् ।
 अ॒न्नाद्य॑ इत्य॒न्न—अद्ये॑ । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । तपः॑ । न॒वद॑श इति॑ न॒व—द॒शः । इति॑ । उ॒त्तर॑त
 इत्यु॒त्—तर॑तः । तस्मा॑त् । स॒व्यः । १३ (५०) ॥ [१३] ॥ ह॒स्तयोः । त॒पस्वि॑तर॒ इति॑ त॒पस्वि—
 तरः॑ । योनिः॑ । च॒तुर्वि॒श इति॑ चतुः—वि॒शः । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । च॒तुर्वि॒श-
 शत्य॑खरेति॒ चतुर्वि॒शति॑—अ॒खरा॑ । गा॒यत्री । गा॒यत्री । य॒ज्ञमु॑खमिति॑ य॒ज्ञ—मु॑खम् । य॒ज्ञ-
 मुख॑मिति॑ य॒ज्ञ—मु॑खम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति । या॒तय॑ति । गर्भोः॑ । प॒ञ्चवि॒श इति॑ प॒ञ्च—
 वि॒शः । इति॑ । द॒खि॒णतः । अन्न॑म् । वै । गर्भोः॑ । अन्न॑म् । प॒ञ्चवि॒श इति॑ प॒ञ्च—वि॒शः ।
 अन्न॑म् । ए॒व । द॒खि॒णतः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । द॒खि॒णेन । अन्न॑म् । अ॒द्यते॒ । ओजः॑ । त्रि॒णव॑ इति॑
 त्रि—न॒वः । इति॑ । प॒श्चात् । इ॒मे । वै । लो॒काः । त्रि॒णव॑ इति॑ त्रि—न॒वः । ए॒षु । ए॒व । लो॒केषु॑ ।
 प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । सं॒भरण॑ इति॑ सं—भरणः । त्रयो॒वि॒श इति॑ त्रयः—वि॒शः । इति॑ । १४ (५०)
 ॥ [१४] ॥ उ॒त्तर॑त इत्यु॒त्—तर॑तः । तस्मा॑त् । स॒व्यः । ह॒स्तयोः । सं॒भार्य॑तर॒ इति॑ सं॒भार्य॑—
 तरः॑ । क्र॒तुः । ए॒कत्रि॒श इत्ये॑क—त्रि॒शः । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । वाक् । वै ।
 क्र॒तुः । य॒ज्ञमु॑खमिति॑ य॒ज्ञ—मु॑खम् । वाक् । य॒ज्ञमु॑खमिति॑ य॒ज्ञ—मु॑खम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् ।
 वी॒ति । या॒तय॑ति । ब्र॒ह्मस्य॑ । वि॒ष्टप॑म् । च॒तुस्त्रि॒श इति॑ चतुः—त्रि॒शः । इति॑ । द॒खि॒णतः ।
 अ॒सौ । वै । आ॒दित्यः॑ । ब्र॒ह्मस्य॑ । वि॒ष्टप॑म् । ब्र॒ह्मव॑र्चसमिति॑ ब्र॒ह्म—व॑र्चसम् । ए॒व । द॒खि॒णतः ।
 ध॒त्ते । तस्मा॑त् । द॒खि॒णः । अ॒र्द्धः । ब्र॒ह्मव॑र्चसि॒तर॒ इति॑ ब्र॒ह्मव॑र्चसि—तरः । प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति—
 स्था । त्रय॑स्त्रि॒श इति॑ त्रयः—त्रि॒शः । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ इति॑ प्र॒ति—स्थि॒त्यै । नाकः॑ ।
 ष॒ड्वि॒श इति॑ षट्—त्रि॒शः । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त्—तर॑तः । सु॒वर्ग॑ इति॑ सु॒वः—गः । वै । लो॒कः ।
 नाकः॑ । सु॒वर्ग॑स्येति॑ सु॒वः—ग॑स्य । लो॒कस्य॑ । सम॑ष्ट्या इति॑ सं—अ॒ष्ट्यै ॥ [१५] ॥

(वै त्रिवृदिति पुरस्तात् सव्यं स्त्रयोविंश इति सुवर्गो वै पञ्च च)

॥ ३ ॥

अनुवाक ३ विशेषः (आशु व्योम धरुणो भान्तः प्रतूर्तिर भिवर्तो वर्चस्तपो योनि गर्भा ओजः संभरणः क्रतु ब्रह्मस्य प्रतिष्ठा नाकः षोडश)

अग्नेः । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम् ।
 वै । अग्निः । यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम् । दीर्घा । यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम् । ब्रह्म । यज्ञ-
 मुखमिति यज्ञ—मुखम् । त्रिवृदिति त्रि—वृत् । यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम् । एव । पुरस्तात् ।
 वीति । यातयति । नृचर्षसामिति नृ—चर्षसाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । शुश्रु-
 वाःसः । वै । नृचर्षस इति नृ—चर्षसः । अन्नम् । धाता । जाताय । एव । अस्मै । अन्नम् ।
 अपीति । दधाति । तस्मात् । जातः । अन्नम् । अत्ति । जनित्रम् । स्पृतम् । सप्तदश इति सप्त—
 दशः । स्तोमः । इति । आह । अन्नम् । वै । जनित्रम् । १६ (५०) ॥ [१६] ॥ अन्नम् । सप्तदश
 इति सप्त—दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते ।
 मित्रस्य । भागः । असि । इति । पश्चात् । प्राण इति प्र—अनः । वै । मित्रः । अपान इत्यप—
 अनः । वरुणः । प्राणापानाविति प्राण—अपानौ । एव । अस्मिन्न । दधाति । दिवः । वृष्टिः ।
 वाताः । स्पृताः । एकविंश इत्येक—विंशः । स्तोमः । इति । आह । प्रतिष्ठेति प्रति—स्था । वै ।
 एकविंश इत्येक—विंशः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै । इन्द्रस्य । भागः । असि । इति ।
 उत्तरत इत्युत्—तरतः । ओजः । वै । इन्द्रः । ओजः । विष्णुः । ओजः । र्षत्रम् । ओजः ।
 पञ्चदश इति पञ्च—दशः । १७ (५०) ॥ [१७] ॥ ओजः । एव । उत्तरत इत्युत्—तरतः ।
 धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोभिप्रयायीत्युत्तरतः—अभिप्रयायी । जयति । वसूनाम् । भागः । असि ।
 इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम् । वै । वसवः । यज्ञमुखमिति
 यज्ञ—मुखम् । रुद्राः । यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम् । चतुर्विंश इति चतुः—विंशः । यज्ञमुख-
 मिति यज्ञ—मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । आदित्यानाम् । भागः । असि । इति ।
 दक्षिणतः । अन्नम् । वै । आदित्याः । अन्नम् । मरुतः । अन्नम् । गर्भौ । अन्नम् । पञ्चविंश
 इति पञ्च—विंशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते ।
 अदित्यै । भागः । १८ (५०) ॥ [१८] ॥ असि । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति—स्था । वै ।
 अदितिः । प्रतिष्ठेति प्रति—स्था । पूषा । प्रतिष्ठेति प्रति—स्था । त्रिणव इति त्रि—नवः । प्रतिष्ठित्या
 इति प्रति—स्थित्यै । देवस्य । सवितुः । भागः । असि । इति । उत्तरत इत्युत्—तरतः । ब्रह्म ।
 वै । देवः । सविता । ब्रह्म । बृहस्पतिः । ब्रह्म । चतुष्टोम इति चतुः—स्तोमः । ब्रह्मवर्चसमिति

ब्रह्म—वर्चसम्। एव। उत्तरत इत्युत्—तरतः। धत्ते। तस्मात्। उत्तर इत्युत्—तरः। अर्द्धः।
 ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसि—तरः। सावित्रवतीति सावित्र—वती। भवति। प्रसूत्या इति
 प्र—सूत्यै। तस्मात्। ब्राह्मणानाम्। उदीची। सनिः। प्रसूतेति प्र—सूता। धर्त्रः। चतुष्टोम इति
 चतुः—स्तोमः। इति। पुरस्तात्। उपेति। दधाति। यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम्। वै। धर्त्रः। १९
 (५०) ॥ [१९] ॥ यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम्। चतुष्टोम इति चतुः—स्तोमः। यज्ञमुखमिति
 यज्ञ—मुखम्। एव। पुरस्तात्। वीति। यातयति। यावानाम्। भागः। असि। इति। दख्खिणतः।
 मासाः। वै। यावाः। अर्द्धमासा इत्यर्द्ध—मासाः। अयावाः। तस्मात्। दख्खिणावृत इति
 दख्खिणा—आवृतः। मासाः। अन्नम्। वै। यावाः। अन्नम्। प्रजा इति प्र—जाः। अन्नम्। एव।
 दख्खिणतः। धत्ते। तस्मात्। दख्खिणेन। अन्नम्। अद्यते। ऋभूणाम्। भागः। असि। इति।
 पश्चात्। प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै। विवर्त इति वि—वर्तः। अष्टाचत्वारिंश इत्यष्टा—
 चत्वारिंशः। इति। उत्तरत इत्युत्—तरतः। अनयोः। लोकयोः। सवीर्यत्वायेति सवीर्य—
 त्वाय। तस्मात्। इमौ। लोकौ। समावद्वीर्याविति समावत्—वीर्यौ। २० (५०) ॥ [२०] ॥
 यस्य। मुख्यवतीरिति मुख्य—वतीः। पुरस्तात्। उपधीयन्त इत्युप—धीयन्ते। मुख्यः। एव।
 भवति। एति। अस्य। मुख्यः। जायते। यस्य। अन्नवतीरित्यन्न—वतीः। दख्खिणतः। अत्ति।
 अन्नम्। एति। अस्य। अन्नाद इत्यन्न—अदः। जायते। यस्य। प्रतिष्ठावतीरिति प्रतिष्ठा—वतीः।
 पश्चात्। प्रतीति। एव। तिष्ठति। यस्य। ओजस्वतीः। उत्तरत इत्युत्—तरतः। ओजस्वी। एव।
 भवति। एति। अस्य। ओजस्वी। जायते। अर्कः। वै। एषः। यत्। अग्निः। तस्य। एतत्। एव।
 स्तोत्रम्। एतत्। शस्त्रम्। यत्। एषा। विधेति वि—धा। २१ (५०) ॥ [२१] ॥ विधीयत इति
 वि—धीयते। अर्के। एव। तत्। अर्क्यम्। अनु। वीति। धीयते। अत्ति। अन्नम्। एति। अस्य।
 अन्नाद इत्यन्न—अदः। जायते। यस्य। एषा। विधेति वि—धा। विधीयत इति वि—धीयते।
 यः। उ। च। एनाम्। एवम्। वेद। सृष्टीः। उपेति। दधाति। यथासृष्टमिति यथा—सृष्टम्। एव।
 अवेति। रुन्धे। न। वै। इदम्। दिवा। न। नक्तम्। आसीत्। अव्यावृत्तमित्यवि—आवृत्तम्।
 ते। देवाः। एताः। व्युष्टीरिति वि—उष्टीः। अपश्यन्न। ताः। उपेति। अदधत्। ततः। वै। इदम्।

वीति। औच्छत्। यस्य। एताः। उपधीयन्त इत्युप—धीयन्ते। वीति। एव। अस्मै। उच्छति।
अथो इति। तमः। एव। अपेति। हते ॥ [२२] ॥

(वै जनित्रं पञ्चदशो ऽदित्यै भागो वै धृत्रः समावर्द्धीर्यौ विधाततो वा इदं चतुर्दश च)

॥ ४ ॥

अनुवाक ४ विशेषः (अग्ने नृचर्षसां जनित्रं मित्र स्येन्द्रस्य वसूना मादित्याना मदित्यै देवस्य सवितुः सावित्रवती धृत्रो यावानामृभूणां विवर्त श्रतुर्दश)

अग्ने। जातान्। प्रेति। नुद। नः। सपत्नान्। इति। पुरस्तात्। उपेति। दधाति। जातान्।
एव। भ्रातृव्यान्। प्रेति। नुदते। सहसा। जातान्। इति। पश्चात्। जनिष्यमाणान्। एव। प्रतीति।
नुदते। चतुश्चत्वारिंश इति चतुः—चत्वारिंशः। स्तोमः। इति। दख्खिणतः। ब्रह्मवर्चस-
मिति ब्रह्म—वर्चसम्। वै। चतुश्चत्वारिंश इति चतुः—चत्वारिंशः। ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म—
वर्चसम्। एव। दख्खिणतः। धत्ते। तस्मात्। दख्खिणः। अर्द्धः। ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मव-
र्चसि—तरः। षोडशः। स्तोमः। इति। उत्तरत इत्युत्—तरतः। ओजः। वै। षोडशः। ओजः।
एव। उत्तरत इत्युत्—तरतः। धत्ते। तस्मात्। २३ (५०) ॥ [२३] ॥ उत्तरतोभिप्रयायीत्युत्त-
रतः—अभिप्रयायी। जयति। वज्रः। वै। चतुश्चत्वारिंश इति चतुः—चत्वारिंशः। वज्रः।
षोडशः। यत्। एते इति। इष्टके इति। उपदधातीत्युप—दधाति। जातान्। च। एव। जनिष्य-
माणान्। च। भ्रातृव्यान्। प्रणुद्येति प्र—नुद्य। वज्रम्। अनु। प्रेति। हरति। स्तृत्यै। पुरीषव-
तीमिति पुरीष—वतीम्। मर्द्ध्यै। उपेति। दधाति। पुरीषम्। वै। मर्द्ध्यम्। आत्मनः। सात्मा-
नमिति स—आत्मानम्। एव। अग्निम्। चिनुते। सात्मेति स—आत्मा। अमुष्मिन्। लोके।
भवति। यः। एवम्। वेद। एताः। वै। असपत्नाः। नाम। इष्टकाः। यस्य। एताः। उपधीयन्त
इत्युप—धीयन्ते। २४ (५०) ॥ [२४] ॥ न। अस्य। सपत्नः। भवति। पशुः। वै। एषः। यत्।
अग्निः। विराज इति वि—राजः। उत्तमायामित्युत्—तमायाम्। चित्याम्। उपेति। दधाति।
विराजमिति वि—राजम्। एव। उत्तमामित्युत्—तमाम्। पशुषु। दधाति। तस्मात्। पशुमा-
निति पशु—मान्। उत्तमामित्युत्—तमाम्। वाचम्। वदति। दशदशेति दश—दश। उपेति।
दधाति। सवीर्यत्वायेति सवीर्य—त्वाय। अख्णया। उपेति। दधाति। तस्मात्। अख्णया।

पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै । यानि । वै । छन्दांसि । सुवर्ग्याणीति सुवः—ग्यानि । आसन्न । तैः । देवाः । सुवर्गमिति सुवः—गम् । लोकम् । आयन्न । तेन । ऋषयः । २५ (५०) ॥ [२५] ॥ अश्राम्यन्न । ते । तपः । अतप्यन्त । तानि । तपसा । अपश्यन्न । तेभ्यः । एताः । इष्टकाः । निरिति । अमिमत् । एवः । छन्दः । वरिवः । छन्दः । इति । ताः । उपेति । अदधत् । ताभिः । वै । ते । सुवर्गमिति सुवः—गम् । लोकम् । आयन्न । यत् । एताः । इष्टकाः । उपदधातीत्युप—दधाति । यानि । एव । छन्दांसि । सुवर्ग्याणीति सुवः—ग्यानि । तैः । एव । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः—गम् । लोकम् । एति । यज्ञेन । वै । प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः । प्रजा इति प्र—जाः । असृजत् । ताः । स्तोमभागैरिति स्तोम—भागैः । एव । असृजत् । यत् । २६ (५०) ॥ [२६] ॥ स्तोमभागा इति स्तोम—भागाः । उपदधातीत्युप—दधाति । प्रजा इति प्र—जाः । एव । तत् । यजमानः । सृजते । बृहस्पतिः । वै । एतत् । यज्ञस्य । तेजः । समिति । अभरत् । यत् । स्तोमभागा इति स्तोम—भागाः । यत् । स्तोमभागा इति स्तोम—भागाः । उपदधातीत्युप—दधाति । सतेजसमिति स—तेजसम् । एव । अग्निम् । चिनुते । बृहस्पतिः । वै । एताम् । यज्ञस्य । प्रतिष्ठामिति प्रति—स्थाम् । अपश्यत् । यत् । स्तोमभागा इति स्तोम—भागाः । यत् । स्तोमभागा इति स्तोम—भागाः । उपदधातीत्युप—दधाति । यज्ञस्य । प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै । सप्तसप्तेति सप्त—सप्त । उपेति । दधाति । सवीर्यत्वायेति सवीर्य—त्वाय । तिस्रः । मद्ध्ये । प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै ॥ [२७] ॥

(उत्तरतो धत्ते तस्मा दुपधीयन्त ऋषयो ऽसृजत यत् त्रिचत्वारिंशच्च)

॥ ५ ॥

रश्मिः । इति । एव । आदित्यम् । असृजत् । प्रेतिरिति प्र—इतिः । इति । धर्मम् । अन्विति—रित्यनु—इतिः । इति । दिवम् । सन्धिरिति सं—धिः । इति । अन्तरिख्षम् । प्रतिधिरिति प्रति—धिः । इति । पृथिवीम् । विष्टंभ इति वि—स्तंभः । इति । वृष्टिम् । प्रवेति प्र—वा । इति । अहः । अनुवेत्यनु—वा । इति । रात्रिम् । उशिक । इति । वसून् । प्रकेत इति प्र—केतः । इति । रुद्रान् । सुदीतिरिति सु—दीतिः । इति । आदित्यान् । ओजः । इति । पितृन् । तन्तुः । इति । प्रजा इति प्र—जाः । पृतनाषाट् । इति । पशून् । रेवत् । इति । ओषधीः । अभिजिदित्यभि—जित् । असि ।

युक्तग्रावेति युक्त—ग्रावा । २८ (५०) ॥ [२८] ॥ इन्द्राय । त्वा । इन्द्रम् । जिन्व । इति । एव ।
 दृष्टिणतः । वज्रम् । परीति । औहत् । अभिजित्या इत्यभि—जित्यै । ताः । प्रजा इति प्र—जाः ।
 अप्राणा इत्यप—प्राणाः । असृजत् । तासु । अधिपतिरित्यधि—पतिः । असि । इति । एव ।
 प्राणमिति प्र—अनम् । अदधात् । यन्ता । इति । अपानमित्यप—अनम् । स॒सर्प इति सं—
 सर्पः । इति । चरुषुः । वयोधा इति वयः—धाः । इति । श्रोत्रम् । ताः । प्रजा इति प्र—जाः ।
 प्राणतीरिति प्र—अनतीः । अपानतीरित्यप—अनतीः । पश्यन्तीः । शृण्वतीः । न । मिथुनी ।
 अभवन्न । तासु । त्रिवृदिति त्रि—वृत् । असि । इति । एव । मिथुनम् । अदधात् । ताः । प्रजा इति
 प्र—जाः । मिथुनी । २९ (५०) ॥ [२९] ॥ भवन्तीः । न । प्रेति । अजायन्त । ताः । स॒रोह इति
 सं—रोहः । असि । नीरोह इति निः—रोहः । असि । इति । एव । प्रेति । अजनयत् । ताः । प्रजा
 इति प्र—जाः । प्रजाता इति प्र—जाताः । न । प्रतीति । अतिष्ठन्न । ताः । वसुकः । असि । वेष-
 श्रिरिति वेष—श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि । इति । एव । एषु । लोकेषु । प्रतीति । अस्थापयत् ।
 यत् । आह । वसुकः । असि । वेषश्रिरिति वेष—श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि । इति । प्रजा इति
 प्र—जाः । एव । प्रजाता इति प्र—जाताः । एषु । लोकेषु । प्रतीति । स्थापयति । सात्मेति स—
 आत्मा । अन्तरिष्वम् । रोहति । सप्राण इति स—प्राणः । अमुष्मिन्न । लोके । प्रतीति । तिष्ठति ।
 अव्यर्द्धुक इत्यवि—अर्द्धुकः । प्राणापानाभ्यामिति प्राण—अपानाभ्याम् । भवति । यः । एवम् ।
 वेद ॥ [३०] ॥

(युक्तग्रावा प्रजा मिथुन्यन्तरिष्वं द्वादश च)

॥ ६ ॥

★

नाकसद्भिरिति नाकसत्—भिः । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः—गम् । लोकम् । आयन्न ।
 तत् । नाकसदामिति नाक—सदाम् । नाकसत्त्वमिति नाकसत्—त्वम् । यत् । नाकसद् इति
 नाक—सदः । उपदधातीत्युप—दधाति । नाकसद्भिरिति नाकसत्—भिः । एव । तत् । यज-
 मानः । सुवर्गमिति सुवः—गम् । लोकम् । एति । सुवर्ग इति सुवः—गः । वै । लोकः । नाकः ।
 यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप—धीयन्ते । न । अस्मै । अकम् । भवति । यजमानायतनमिति
 यजमान—आयतनम् । वै । नाकसद् इति नाक—सदः । यत् । नाकसद् इति नाक—सदः । उप-

दधातीत्युप—दधाति। आ॒य॒त॒न॒मि॒त्या—य॒त॒न॒म्। ए॒व। त॒त्। य॒ज॒मा॒नः। कु॒रु॒ते। पृ॒ष्ठाना॑म्।
 वै। ए॒त॒त्। ते॒जः। सं॒भृ॒त॒मि॒ति सं—भृ॒त॒म्। य॒त्। ना॒क॒स॒द् इति॑ ना॒क—स॒दः। य॒त्। ना॒क॒स॒द्
 इति॑ ना॒क—स॒दः। ३१ (५०) ॥ [३१] ॥ उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प—दधाति। पृ॒ष्ठाना॑म्। ए॒व। ते॒जः।
 अ॒वे॒ति। रु॒न्धे। प॒ञ्च॒चो॒डा इति॑ प॒ञ्च—चो॒डाः। उ॒पे॒ति। द॒धा॒ति। अ॒प्स॒र॒सः। ए॒व। ए॒न॒म्।
 ए॒ताः। भू॒ताः। अ॒मु॒ष्मि॒न्। लो॒के। उ॒पे॒ति। शे॒रे। अ॒थो इति॑। त॒नू॒पा॒नी॒रि॒ति त॒नू—पा॒नीः।
 ए॒व। ए॒ताः। य॒ज॒मा॒न॒स्य॒। य॒म्। द्वि॒ष्या॒त्। त॒म्। उ॒प॒द॒ध॒दि॒त्यु॑प—द॒ध॒त्। ध्या॒ये॒त्। ए॒ताभ्य॑ः।
 ए॒व। ए॒न॒म्। दे॒व॒ता॑भ्यः। ए॒ति। वृ॒श्च॒ति। ता॒ज॒क्। आ॒र्ति॑म्। ए॒ति। ऋ॒च्छ॒ति। उ॒त्त॒रा इत्यु॑त्—
 त॒राः। ना॒क॒स॒द् इति॑ ना॒क॒स॒त्—भ्यः। उ॒पे॒ति। द॒धा॒ति। य॒था। जा॒याम्। आ॒नी॒ये॒त्या—नी॒य॒।
 गृ॒हेषु॑। नि॒षा॒द॒य॒ती॒ति नि—सा॒द॒य॒ति। ता॒दृ॒क्। ए॒व। त॒त्। ३२ (५०) ॥ [३२] ॥ प॒श्चा॒त्।
 प्रा॒ची॑म्। उ॒त्त॒मा॒मि॒त्यु॑त्—त॒माम्। उ॒पे॒ति। द॒धा॒ति। त॒स्मा॑त्। प॒श्चा॒त्। प्रा॒ची॑। प॒त्नी॑। अ॒न्वि॒ति।
 आ॒स्ते। स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णामि॑ति स्व॒यं—आ॒तृ॒ण्णाम्। च॒। वि॒क॒र्णी॑मि॒ति वि—क॒र्णी॑म्। च॒। उ॒त्त॒मे
 इत्यु॑त्—त॒मे। उ॒पे॒ति। द॒धा॒ति। प्रा॒ण इति॑ प्र—अ॒नः। वै। स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णेति॑ स्व॒यं—आ॒तृ॒ण्णा।
 आ॒युः। वि॒क॒र्णी॑मि॒ति वि—क॒र्णी॑। प्रा॒णमि॑ति प्र—अ॒नम्। च॒। ए॒व। आ॒युः। च॒। प्रा॒णा॒नामि॑ति
 प्र—अ॒ना॒ना॑म्। उ॒त्त॒मा॒वि॒त्यु॑त्—त॒मौ। ध॒त्ते। त॒स्मा॑त्। प्रा॒ण इति॑ प्र—अ॒नः। च॒। आ॒युः। च॒।
 प्रा॒णा॒नामि॑ति प्र—अ॒ना॒ना॑म्। उ॒त्त॒मा॒वि॒त्यु॑त्—त॒मौ। न। अ॒न्याम्। उ॒त्त॒रा॒मि॒त्यु॑त्—त॒राम्।
 इष्ट॑काम्। उ॒पे॒ति। द॒द्ध्य॒त्। य॒त्। अ॒न्याम्। उ॒त्त॒रा॒मि॒त्यु॑त्—त॒राम्। इष्ट॑काम्। उ॒प॒द॒द्ध्य॒-
 दि॒त्यु॑प—द॒द्ध्य॒त्। प॒शूना॑म्। ३३ (५०) ॥ [३३] ॥ च॒। य॒ज॒मा॒न॒स्य॒। च॒। प्रा॒णमि॑ति प्र—
 अ॒नम्। च॒। आ॒युः। च॒। अ॒पी॒ति। द॒द्ध्य॒त्। त॒स्मा॑त्। न। अ॒न्या। उ॒त्त॒रे॒त्यु॑त्—त॒रा। इष्ट॑का।
 उ॒प॒धे॒ये॒त्यु॑प—धे॒या॑। स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णामि॑ति स्व॒यं—आ॒तृ॒ण्णाम्। उ॒पे॒ति। द॒धा॒ति। अ॒सौ। वै।
 स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णेति॑ स्व॒यं—आ॒तृ॒ण्णा। अ॒मूम्। ए॒व। उ॒पे॒ति। ध॒त्ते। अ॒श्व॑म्। उ॒पे॒ति। घ्रा॒प॒य॒ति।
 प्रा॒णमि॑ति प्र—अ॒नम्। ए॒व। अ॒स्याम्। द॒धा॒ति। अ॒थो इति॑। प्रा॒जा॒प॒त्य इति॑ प्रा॒जा—प॒त्यः।
 वै। अ॒श्वः। प्र॒जा॒प॒ति॒नेति॑ प्र॒जा—प॒ति॒ना। ए॒व। अ॒ग्नि॑म्। चि॒नु॒ते। स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णेति॑ स्व॒यं—
 आ॒तृ॒ण्णा। भ॒व॒ति। प्रा॒णा॒नामि॑ति प्र—अ॒ना॒ना॑म्। उ॒त्सृ॑ष्ट्या इत्यु॑त्—सृ॒ष्ट्यै। अ॒थो इति॑। सु॒व॒-
 र्ग॒स्येति॑ सु॒वः—ग॒स्य॒। लो॒क॒स्य॒। अ॒नु॒ख्या॒त्या इत्य॑नु—ख्या॒त्यै। ए॒षा। वै। दे॒वा॒ना॑म्। वि॒क्रा॑-

न्तिरिति वि—क्रान्तिः । यत् । विकर्णीति वि—कर्णी । यत् । विकर्णीमिति वि—कर्णीम् । उप-
दधातीत्युप—दधाति । देवानाम् । एव । विक्रान्तिमिति वि—क्रान्तिम् । अनु । वीति । क्रमते ।
उत्तरत इत्युत्—तरतः । उपेति । दधाति । तस्मात् । उत्तरत उपचार इत्युत्तरतः—उपचारः ।
अग्निः । वायुमतीति वायु—मती । भवति । समिद्ध्या इति सं—इद्ध्यै ॥ [३४] ॥

(संभृतय्यन्नाकसदो यन्नाकसद स्तत् पशूनामेषा वैद्वारिश्शतिश्च)

॥ ७ ॥

छन्दांसि । उपेति । दधाति । पशवः । वै । छन्दांसि । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे ।
छन्दांसि । वै । देवानाम् । वामम् । पशवः । वामम् । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । एताम् ।
ह । वै । यज्ञसेन इति यज्ञ—सेनः । चैत्रियायणः । चितिम् । विदाम् । चकार । तया । वै । सः ।
पशून् । अवेति । अरुन्ध । यत् । एताम् । उपदधातीत्युप—दधाति । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे ।
गायत्रीः । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । तेजः । वै । गायत्री । तेजः । एव । ३५ (५०) ॥ [३५] ॥
मुखतः । धत्ते । मूर्द्धन्वतीरिति मूर्धन्न—वती । भवन्ति । मूर्द्धानम् । एव । एनम् । समानानाम् ।
करोति । त्रिष्टुभः । उपेति । दधाति । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियम् । एव । मद्धतः । धत्ते ।
जगतीः । उपेति । दधाति । जागताः । वै । पशवः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । अनुष्टुभ
इत्यनु—स्तुभः । उपेति । दधाति । प्राणा इति प्र—अनाः । वै । अनुष्टुबित्यनु—स्तुप् । प्राणा-
नामिति प्र—अनानाम् । उथ्सृष्ट्या इत्युत्—सृष्ट्यै । बृहतीः । उष्णिहाः । पङ्कीः । अरुषरपङ्कीरि-
त्यरुषर—पङ्कीः । इति । विष्टुरूपाणीति विष्टु—रूपाणि । छन्दांसि । उपेति । दधाति । विष्टु-
रूपा इति विष्टु—रूपाः । वै । पशवः । पशवः । ३६ (५०) ॥ [३६] ॥ छन्दांसि । विष्टुरूपा-
निति विष्टु—रूपान् । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । विष्टुरूपमिति विष्टु—रूपम् । अस्य । गृहे ।
दृश्यते । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप—धीयन्ते । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेद । अति-
च्छन्दसमित्यति—छन्दसम् । उपेति । दधाति । अतिच्छन्दा इत्यति—छन्दाः । वै । सर्वाणि ।
छन्दांसि । सर्वेभिः । एव । एनम् । छन्दोभिरिति छन्दः—भिः । चिनुते । वर्षम् । वै । एषा ।
छन्दसाम् । यत् । अतिच्छन्दा इत्यति—छन्दाः । यत् । अतिच्छन्दसमित्यति—छन्दसम् । उप-

दधातीत्युप—दधाति। वर्ष्म। एव। एनम्। समानानाम्। करोति। द्विपदा इति द्वि—पदाः।
उपेति। दधाति। द्विपादिति द्वि—पात्। यजमानः। प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै ॥ [३७] ॥

(तेज एव पशवः पशवो यजमान एकञ्च)

॥ ८ ॥

★

सर्वाभ्यः। वै। देवताभ्यः। अग्निः। चीयते। यत्। सयुज इति स—युजः। न। उपदद्ध्य-
दित्युप—दध्यात्। देवताः। अस्य। अग्निम्। वृञ्जीरन्न। यत्। सयुज इति स—युजः। उपद-
धातीत्युप—दधाति। आत्मना। एव। एनम्। सयुजमिति स—युजम्। चिनुते। न। अग्निना।
वीति। ऋच्छते। अथो इति। यथा। पुरुषः। स्नावभिरिति स्नाव—भिः। सन्तत इति सं—ततः।
एवम्। एव। एताभिः। अग्निः। सन्तत इति सं—ततः। अग्निना। वै। देवाः। सुवर्गमिति सुवः—
गम्। लोकम्। आयन्न। ताः। अमूः। कृत्तिकाः। अभवन्न। यस्य। एताः। उपधीयन्त इत्युप—
धीयन्ते। सुवर्गमिति सुवः—गम्। एव। ३८ (५०) ॥ [३८] ॥ लोकम्। एति। गच्छति।
प्रकाशमिति प्र—काशम्। चित्रम्। एव। भवति। मण्डलेष्टका इति मण्डल—इष्टकाः। उपेति।
दधाति। इमे। वै। लोकाः। मण्डलेष्टका इति मण्डल—इष्टकाः। इमे। खलु। वै। लोकाः।
देवपुरा इति देव—पुराः। देवपुरा इति देव—पुराः। एव। प्रेति। विशति। न। आर्तिम्। एति।
ऋच्छति। अग्निम्। चिक्यानः। विश्वज्योतिष इति विश्व—ज्योतिषः। उपेति। दधाति। इमान्।
एव। एताभिः। लोकान्। ज्योतिष्मतः। कुरुते। अथो इति। प्राणानिति प्र—अनान्। एव।
एताः। यजमानस्य। दादध्रति। एताः। वै। देवताः। सुवर्ग्या इति सुवः—ग्याः। ताः। एव।
अन्वारभ्येत्यनु—आरभ्य। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकम्। एति ॥ [३९] ॥

(सुवर्गमेव ता एव चत्वारि च)

॥ ९ ॥

★

वृष्टिसनीरिति वृष्टि—सनीः। उपेति। दधाति। वृष्टिम्। एव। अवेति। रुन्धे। यत्। एकधे-
त्येक—धा। उपदद्ध्यदित्युप—दध्यात्। एकम्। ऋतुम्। वर्षेत्। अनुपरिहारमित्यनु—परि-
हारम्। सादयति। तस्मात्। सर्वान्। ऋतून्। वर्षति। पुरोवातसनिरिति पुरोवात—सनिः।

अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् । वै । वृ॒ष्ट्यै॑ । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । वृ॒ष्टिम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । स॒य्या॒नी॒भिरिति॑ सं—या॒नी॒भिः । वै । दे॒वाः । इ॒मान् । लो॒कान् । स॒मिति॑ । अ॒युः । तत् । स॒य्या॒नी॒ना॒मिति॑ सं—या॒नी॒नाम् । स॒य्या॒नित्वमिति॑ स॒य्या॒नि—त्वम् । यत् । स॒य्या॒नी॒रिति॑ सं—या॒नीः । उ॒प॒दधा॒तीत्युप॑—दधा॒ति । यथा॑ । अ॒प्स्वित्युप॑—सु । ना॒वा । स॒य्या॒तीति॑ सं—या॒ति । ए॒वम् । ४० (५०) ॥ [४०] ॥ ए॒व । ए॒ताभिः॑ । य॒ज॒मानः॑ । इ॒मान् । लो॒कान् । स॒मिति॑ । या॒ति । प्ल॒वः । वै । ए॒षः । अ॒ग्नेः । यत् । स॒य्या॒नी॒रिति॑ सं—या॒नीः । यत् । स॒य्या॒नी॒रिति॑ सं—या॒नीः । उ॒प॒दधा॒तीत्युप॑—दधा॒ति । प्ल॒वम् । ए॒व । ए॒तम् । अ॒ग्नये॑ । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । उ॒त । य॒स्य॑ । ए॒तासु॑ । उ॒प॒हि॒ता॒स्वित्युप॑—हि॒ता॒सु । आ॒पः । अ॒ग्निम् । ह॒रन्ति॑ । अ॒ह॒तः । ए॒व । अ॒स्य॑ । अ॒ग्निः । आ॒दि॒त्येष्ट॒का इत्या॑दि॒त्य—इष्ट॒काः । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । आ॒दि॒त्याः । वै । ए॒तम् । भू॒त्यै॑ । प्र॒तीति॑ । नु॒दन्ते॑ । यः । अ॒लम् । भू॒त्यै॑ । स॒न्न॒ । भू॒तिम् । न । प्रा॒प्नोतीति॑ प्र—आ॒प्नोति॑ । आ॒दि॒त्याः । ४१ (५०) ॥ [४१] ॥ ए॒व । ए॒नम् । भू॒तिम् । ग॒म॒यन्ति॑ । अ॒सौ । वै । ए॒तस्य॑ । आ॒दि॒त्यः । रु॒चम् । ए॒ति॑ । द॒त्ते॑ । यः । अ॒ग्निम् । चि॒त्वा । न । रो॒च॒ते॑ । यत् । आ॒दि॒त्येष्ट॒का इत्या॑दि॒त्य—इष्ट॒काः । उ॒प॒दधा॒तीत्युप॑—दधा॒ति । अ॒सौ । ए॒व । अ॒स्मिन्न॑ । आ॒दि॒त्यः । रु॒चम् । द॒धाति॑ । यथा॑ । अ॒सौ । दे॒वाना॑म् । रो॒च॒ते॑ । ए॒वम् । ए॒व । ए॒षः । म॒नुष्या॑णाम् । रो॒च॒ते॑ । घृ॒तेष्ट॒का इति॑ घृ॒त—इष्ट॒काः । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः । प्रि॒यम् । धाम् । यत् । घृ॒तम् । प्रि॒येण॑ । ए॒व । ए॒नम् । धाम्ना॑ । स॒मिति॑ । अ॒र्द्ध॒यति॑ । ४२ (५०) ॥ [४२] ॥ अथो॑ इति॑ । ते॒ज॒सा । अ॒नु॒परि॒हार॒मित्यनु॑—परि॒हारम् । सा॒द॒यति॑ । अ॒परि॒वर्ग॑मित्य॒परि—वर्गम् । ए॒व । अ॒स्मिन्न॑ । ते॒जः । द॒धाति॑ । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा—प॒तिः । अ॒ग्निम् । अ॒चि॒नुत॑ । सः । य॒श॒सा । वी॒ति॑ । आ॒र्द्ध॒यत॑ । सः । ए॒ताः । य॒शो॒दा इति॑ य॒शः—दाः । अ॒प॒श्यत् । ताः । उ॒पेति॑ । अ॒ध॒त्त॑ । ताभिः॑ । वै । सः । य॒शः । आ॒त्म॒न्न॒ । अ॒ध॒त्त॑ । यत् । य॒शो॒दा इति॑ य॒शः—दाः । उ॒प॒दधा॒तीत्युप॑—दधा॒ति । य॒शः । ए॒व । ताभिः॑ । य॒ज॒मानः॑ । आ॒त्म॒न्न॒ । ध॒त्ते॑ । पञ्च॑ । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । पा॒ङ्कः । पु॒रुषः॑ । या॒वान् । ए॒व । पु॒रुषः॑ । त॒स्मिन्न॑ । य॒शः । द॒धाति॑ ॥ [४३] ॥

(एवं प्राप्नोत्यादित्या अर्द्धयत्ये कान्न पञ्चाशच्च)

॥ १० ॥

दे॒वा॒सुरा इति दे॒व—अ॒सुराः । स॒य्य॑त्ता इति सं—य॒त्ताः । आ॒सन्न॑ । कनी॒या॒सः । दे॒वाः ।
 आ॒सन्न॑ । भू॒या॒सः । अ॒सुराः । ते । दे॒वाः । ए॒ताः । इष्ट॑काः । अ॒पश्य॑न्न । ताः । उपेति॑ । अ॒द॒-
 ध॒त । भू॒यस्कृ॑दिति भू॒यः—कृ॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । ए॒व । भू॒या॒सः । अ॒भव॑न्न । वन॒स्पति॑भिरिति वन॒-
 स्पति॑—भिः । ओष॑धीभिरित्योष॑धि—भिः । व॒रि॒वस्कृ॑दिति वरि॒वः—कृ॒त् । अ॒सि॒ । इति॑ । इ॒माम् ।
 अ॒ज॒य॒न्न । प्राची॑ । अ॒सि॒ । इति॑ । प्राची॑म् । दि॒शम् । अ॒ज॒य॒न्न । ऊ॒र्ध्वा । अ॒सि॒ । इति॑ । अ॒मूम् ।
 अ॒ज॒य॒न्न । अ॒न्तरि॑ख्षसदित्यन्तरि॑ख्ष—सत् । अ॒सि॒ । अ॒न्तरि॑ख्षे । सी॒द । इति॑ । अ॒न्तरि॑ख्षम् ।
 अ॒ज॒य॒न्न । ततः॑ । दे॒वाः । अ॒भव॑न्न । ४४ (५०) ॥ [४४] ॥ परेति॑ । अ॒सुराः । यस्य॑ । ए॒ताः ।
 उप॑धीयन्त इत्युप—धी॒यन्ते॑ । भू॒यान् । ए॒व । भ॒वति॑ । अ॒भीति॑ । इ॒मान् । लो॒कान् । ज॒यति॑ ।
 भ॒वति॑ । आ॒त्मना॑ । परेति॑ । अ॒स्य । भ्रातृ॑व्यः । भ॒वति॑ । अ॒प्सुष॑दित्यप्सु—सत् । अ॒सि॒ । श्ये॒न॒-
 स॒दिति॑ श्ये॒न—सत् । अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । अ॒ग्निम् ।
 अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । पृ॒थिव्याः । त्वा । द्र॒विणे॑ । सा॒दया॑मि । इति॑ । आ॒ह । इ॒मान् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ ।
 लो॒कान् । द्र॒विणा॑वत इति द्र॒विण—व॒तः । कुरु॑ते । आ॒युष्याः॑ । उपेति॑ । द॒धाति॑ । आ॒युः । ए॒व । ४५
 (५०) ॥ [४५] ॥ अ॒स्मिन्न॑ । द॒धाति॑ । अ॒ग्ने॑ । यत् । ते । पर॑म् । ह॒त् । ना॒म । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् ।
 वै । अ॒ग्नेः । प्रि॒यम् । धा॒म । प्रि॒यम् । ए॒व । अ॒स्य । धा॒म । उपेति॑ । आ॒प्नोति॑ । तौ । ए॒ति॑ । इ॒हि ।
 स॒मिति॑ । र॒भा॒व॒है । इति॑ । आ॒ह । वी॒ति॑ । ए॒व । ए॒नेन॑ । परी॒ति॑ । ध॒त्ते । पा॒ञ्च॒ज॒न्ये॒ष्विति॑ पा॒ञ्च—
 ज॒न्ये॒षु । अपी॑ति । ए॒धि । अ॒ग्ने॑ । इति॑ । आ॒ह । ए॒षः । वै । अ॒ग्निः । पा॒ञ्च॒ज॒न्य इति॑ पा॒ञ्च—ज॒न्यः ।
 यः । प॒ञ्च॒चि॒तीक॑ इति प॒ञ्च—चि॒तीकः॑ । तस्मा॑त् । ए॒वम् । आ॒ह । ऋ॒त॒व्याः॑ । उपेति॑ । द॒धाति॑ ।
 ए॒तत् । वै । ऋ॒त॒नाम् । प्रि॒यम् । धा॒म । यत् । ऋ॒त॒व्याः॑ । ऋ॒त॒नाम् । ए॒व । प्रि॒यम् । धा॒म । अ॒वेति॑ ।
 रु॒न्धे । सु॒मेक॑ इति सु—मे॒कः । इति॑ । आ॒ह । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रः । वै । सु॒मेक॑ इति सु—
 मे॒कः । स॒व्व॒थ्स॒रस्येति॑ सं—व॒थ्स॒रस्य॑ । ए॒व । प्रि॒यम् । धा॒म । उपेति॑ । आ॒प्नोति॑ ॥ [४६] ॥

(अभवन्नायुरेव तव्या उप षड्विंशतिश्च)

॥ ११ ॥

★

प्र॒जाप॑तेरिति प्र॒जा—प॒तेः । अ॒रि॒ष्वे । अ॒श्व॒यत् । तत् । परेति॑ । अ॒प॒तत् । तत् । अ॒श्वः ।
 अ॒भव॑त् । यत् । अ॒श्व॒यत् । तत् । अ॒श्व॒स्य । अ॒श्व॒त्व॒मित्य॑श्व—त्वम् । तत् । दे॒वाः । अ॒श्व॒मे॒घे-

नेत्य॑श्च—मे॒धेन॑ । ए॒व । प्र॒तीति॑ । अ॒दधुः॑ । ए॒षः । वै । प्र॒जाप॑तिमि॒ति प्र॒जा—प॒तिम् । सर्व॑म् ।
 क॒रोति॑ । यः । अ॒श्वमे॒धेनेत्य॑श्च—मे॒धेन॑ । यज॑ते । सर्वः॑ । ए॒व । भ॒वति॑ । सर्व॑स्य । वै । ए॒षा । प्राय॑-
 श्रि॒त्तिः । सर्व॑स्य । भे॒षज॑म् । सर्व॑म् । वै । ए॒तेन॑ । पा॒प्मान॑म् । दे॒वाः । अ॒तर॒न्न । अपी॑ति । वै ।
 ए॒तेन॑ । ब्र॒ह्मह॒त्यामि॑ति ब्रह्म—ह॒त्याम् । अ॒तर॒न्न । सर्व॑म् । पा॒प्मान॑म् । ४७ (५०) ॥ [४७] ॥
 त॒रति॑ । त॒रति॑ । ब्र॒ह्मह॒त्यामि॑ति ब्रह्म—ह॒त्याम् । यः । अ॒श्वमे॒धेनेत्य॑श्च—मे॒धेन॑ । यज॑ते । यः ।
 उ॒ । च॒ । ए॒नम् । ए॒वम् । वेद॑ । उ॒त्तर॑मित्यु॒त्—त॒रम् । वै । तत् । प्र॒जाप॑तेरि॒ति प्र॒जा—प॒तेः ।
 अ॒खिषे॑ । अ॒श्वय॑त् । तस्मा॑त् । अ॒श्वस्य॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त्—त॒रतः॑ । अ॒वेति॑ । द्यन्ति॑ । द॒खिषे॑णतः ।
 अ॒न्येषा॑म् । प॒शूना॑म् । वै॒तसः॑ । क॒टः । भ॒वति॑ । अ॒प्सुयो॑निरि॒त्यप्सु—यो॒निः । वै । अ॒श्वः ।
 अ॒प्सुज॑ इत्य॒प्सु—जः॑ । वे॒तसः॑ । स्वे । ए॒व । ए॒नम् । यो॒नौ । प्र॒तीति॑ । स्था॒पय॑ति । च॒तुष्टो॑म इति
 चतुः—स्तो॑मः । स्तो॑मः । भ॒वति॑ । स॒रट् । ह॒ । वै । अ॒श्वस्य॑ । स॒क्थि॑ । ए॒ति । अ॒वृह॑त् । तत् ।
 दे॒वाः । च॒तुष्टो॑मेनेति चतुः—स्तो॑मेन॑ । ए॒व । प्र॒तीति॑ । अ॒दधुः॑ । यत् । च॒तुष्टो॑म इति चतुः—
 स्तो॑मः । स्तो॑मः । भ॒वति॑ । अ॒श्वस्य॑ । स॒र्वत्वा॑येति सर्व—त्वाय ॥ [४८] ॥

(सर्वम् पाप्मानं मवृहद् द्वादश च)

॥ १२ ॥

॥ हरिः ॐ ॥

पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः — पद पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
१२	४८

ॐ